

E. Gliński

"Compendium Grammaticae Linguae Hebraicae Biblicae", Petrus Duncker, Romae 1936 : [recenzja]

Collectanea Theologica 20/1, 114-115

1939

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Duncker Petrus G., O. P., Compendium Grammaticae Linguae Hebraicae Biblicae, exaravit, chrestomathia et glossario. auxit..., Romae, Apud „Angelicum“, 1936, p. XX—80—68*. Lire it. 22.

O. P. Duncker postawił za cel w swej gramatyce dać studentom teologii ubiegającym się o stopnie akademickie takie quantum wiadomości z języka hebrajskiego, które by odpowiadało wymaganiom stawianym im przez konstytucję „Deus Scientiarum Dominus“ (str. III).

Chcąc się wywiązać z tego zadania, poszedł autor drogą tradycyjnych gramatyk zaznajamiających zwyczajnie z początkami hebrajskiego, przyjął ogólny ich układ i zakres. Wniósł jednak ponadto wiele z własnego dłuższego doświadczenia pedagogicznego i uzupełnił tu i ówdzie nowymi pojęciami wprowadzonymi do gramatyki hebrajskiej w latach ostatnich, historię zaś alfabetu oparł o najświeższe zdobycze wykopaliskowe.

Ponadto gram. O. D. różni się od siebie podobnych dwiema wielkimi zaletami. Pierwsza, to nacisk ogromny na praktyczne ujęcie wszystkich reguł gram. w formę uproszczoną, łatwą do zrozumienia i zapamiętania — a następnie konsekwentne i ustawiczne powoływanie się na nią w dalszych partiach gramatyki. Druga, to stosunkowo obszerna i bardzo starannie dobrana chrestomatia usiłująca również podkreślić piękne strony literatury biblijnej.

Oczywiście, podanie zasad w zarysie musiało z natury rzeczy sprowadzić pewne niejasności, niektóre zresztą wytłumaczalne z praktycznego punktu widzenia samego autora (por. str. III i 53). Taką nieściśłością jest np. wyjaśnienie wymowy 'alef i 'ayin przez greckie przydechy, bo odnosi się to tylko do transkrypcji. W § 3. B. 3 a, należało wytłumaczyć (przynajmniej równoważnie), że idzie tu wyłącznie o słowa 'ayin-'ayin. Tamże w p. 4 z powodu skrótu myślowego nastąpiła niejasność, tak, iż może należałoby opuścić formę ya'amōd. Również w p. d należałoby umieścić meteg w ūšama' (meteg występuje już w punkcie a), zastosowanie zaś jego można wyjaśnić w § 5. B. ε nie jako „rarissime invenitur“, lecz ze względu na punkt 8 — zgadzający się w tym z opinią Bauera-Leandra (Hist. Gram. d. Hebr. Sprache, § 12 c — por. § 18 r.). Zbiega się to z przykładami podanymi przez O. Joüon'a w § 9 d 4, mimo, że w § 14 c 2 stawia on inne tłumaczenie zjawiska (por. zresztą Dan. 9, 18 z lz. 37, 17). Na str. 26, D. 1 wyrażenie „neutrum“ jest dwuznaczne, por. str. 28, 1. Na str. 34 nn. można było reguły zmian w st. constr. ująć tak wyraziście jak w pierwszych dwu punktach. To samo dotyczyło by form segolata. Str. 44, 4: sufiksowanie przyimka 'ahar jest niejasno przedstawione. Str. 78, 5: ma być „osculatus“ zam. „oculatus“. Str. 12: yire'û zam. yir'eû. W chre-

stomatii, do § 24 zdało by się kilka przykładów na formy epenetyczne z sufiksem na -ka. Szkoda, że autor nie zastosował żywej paginacji w swej książce (przynajmniej oznaczenie bieżących §§), ułatwiłoby to jej używanie.

Drobne te uwagi nie mają na celu umniejszyć praktycznej wartości podręcznika; pragną jedynie wywołać to, by po ich uwzględnieniu, łącznie z uwagami innych recenzentów, po zupełnym usunięciu wszelkich errata (wyliczonych zresztą dość pedantycznie) mógł on lepiej odpowiedzieć wytkniętemu celowi i w drugim wydaniu stać się naprawdę wzorowym podręcznikiem dla zakładów teologicznych.

O. E. Gliński O. P.

Stakemeier Eduard, Der Kampf um Augustinus auf dem Tridentinum, Paderborn 1937, Bonifacius-Druckerei, str. 280.

Na wartość zagadnienia augustynizmu epoki odrodzenia i jego stosunku do nauki św. Augustyna w czasie katolickiej kontrreformacji zwracano już kilkakrotnie uwagę na łamach C. Th. i podkreślano nawet konieczność opracowania tego problemu, Pewną jakgdyby odpowiedzią na te dezyderaty jest omawiana praca habilitacyjna Stakemeiera, który od r. 1934 wydał już z dziedziny teologii trydenckiej trzy mniejsze rozprawy w formie artykułów i jedno poważniejsze dzieło p. t. Glaube und Rechtfertigung... nach den Verhandlungen... des Konzils von Trient (Freiburg 1937), gdzie A. przedstawia znaczenie Augustyna na soborze trydenckim. Atoli augustynizmem trydenckim nie zajmuje się autor — jakby wynikało z tytułu dzieła — w ciągu całego soboru, lecz poświęca mu przede wszystkim okres pierwszy, uważany zresztą zupełnie słusznie — jeżeli się jeszcze uwzględni problem źródeł wiary, co niestety St. opuścił — za najważniejszy dla poruszanego zagadnienia, kreśląc dwa następne okresy dość ogólnikowo.

Celem jednak dokładniejszego i jaśniejszego przedstawienia augustynizmu trydenckiego, którego głównym przedstawicielem i promotorem był augustianin Hieronim Seripando, sięga Stakemeier do wieków poprzednich, by stamtąd wydobyć na światło dzienne tych augustyńskich teologów, którzy nie tylko mają wielkie znaczenie dla swego zakonu, lecz też uchodzą za restauratorów myśli augustyńskiej i za twórców formy augustynizmu w okresie teologii trydenckiej.

Autor kreśli naukową sylwetkę Grzegorza z Rimini (tortor infantium), paryskiego przedstawiciela augustynizmu nominalistycznego, mistyka bł. Szymona Fidati de Cassia i Ugolina da Malabranca z Orvieto, twórcy statutów teologicznego fakultetu